

نگاهی به صنعت زیتون سفره‌ای اسپانیا

جایگاه اسپانیا در عرصه کشت و صنعت فرآوری زیتون سفره‌ای

اسپانیا با توجه به شرایط اقلیمی و جغرافیایی خود، جایگاه ویژه‌ای در زمینه کشت، پرورش و فرآوری زیتون دارا می‌باشد. این کشور ۶۲ درصد از کل تولید اتحادیه اروپا و ۱۷ درصد از کشت، پرورش و فرآوری زیتون جهان را به خود اختصاص داده است. موضوع کشت و صنعت فرآوری زیتون اسپانیا در قالب چهار گزارش شامل بخش‌های کشت زیتون سفره‌ای، کشت زیتون روغن‌کشی و همچنین دو گزارش پیرامون شرکت‌های مربوط به هر بخش جهت ارتقای سطح آشنایی دست‌اندرکاران حوزه زیتون در ایران تهیه گردیده است که در این گزارش، موضوع کشت و فرآوری زیتون سفره‌ای ارائه می‌گردد.

تقسیم‌بندی زیتون از لحاظ نوع مصرف

زیتون‌های روغن‌کشی: زیتون‌هایی می‌باشند که صرفاً جهت تولید انواع روغن زیتون (روغن زیتون فرابکر، روغن زیتون بکر، روغن زیتون تصفیه شده بی‌بو، روغن زیتون لامپانت و روغن تفاله زیتون) استفاده می‌شود.

زیتون‌های سفره‌ای: زیتون‌هایی می‌باشند که به جای استفاده برای تولید روغن، به عنوان غذا (به صورت زیتون شور، زیتون پرورده، زیتون کنسروی، زیتون بدون هسته، زیتون شکسته و زیتون مغزدار) مصرف می‌شوند. زیتون تازه، طعم بسیار تیز و تلخی دارد و در نتیجه قبل از مصرف می‌بایست فرآوری شود.

تفاوت میان زیتون‌های روغن‌کشی و سفره‌ای

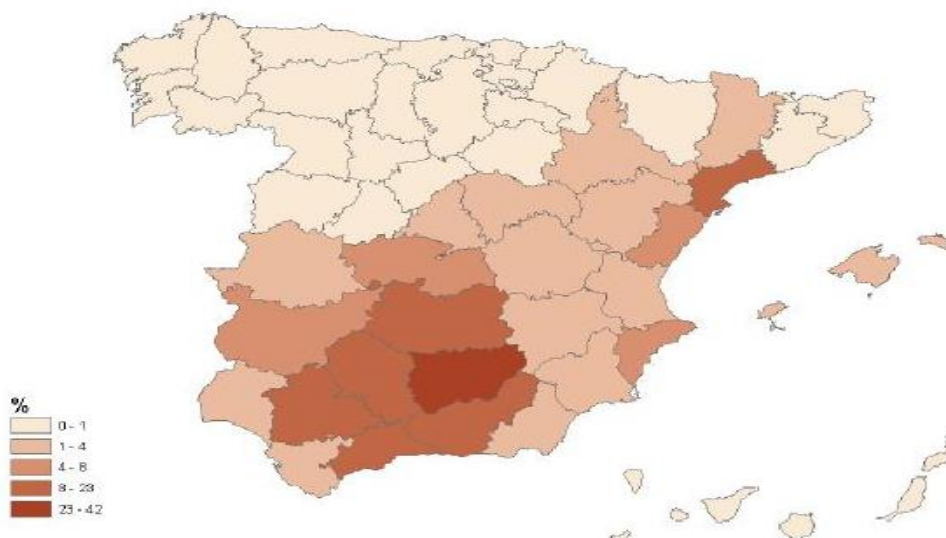
اولین تفاوت میان این گونه‌ها، مربوط به زمان برداشت زیتون می‌باشد. زیتون‌های سفره‌ای در اوایل بلوغ (رسیدگی میوه) برداشت می‌شوند و به این ترتیب رنگ سبز زیتون حفظ شده و میزان

چربی آن کمتر می‌باشد. این به استثنای زیتون سیاه می‌باشد که در بلوغ بیشتری برداشت می‌شود و بنابراین حاوی چربی بیشتری است. از سوی دیگر، زیتون‌های روغن‌کشی در اواسط بلوغ (رسیدگی میوه) برداشت می‌شوند و به این ترتیب زیتون دارای مقدار قابل قبولی روغن می‌باشد.

سطح زیر کشت، عملکرد و تولید زیتون سفره‌ای اسپانیا

سطح زیر کشت:

طبق داده‌های سال ۲۰۲۲ وزارت کشاورزی، شیلات و مواد غذایی اسپانیا، کل سطح زیر کشت باغ‌های زیتون سفره‌ای این کشور، ۱۵۴ هزار و ۲۶۶ هکتار را پوشش می‌دهند که ۱۲۵ هزار و ۸۶۷ هکتار آن مربوط به کشت دیمی و ۲۸ هزار و ۷۷۶ هکتار دیگر مربوط به کشت آبی می‌باشد. از سوی دیگر، سطح زیر کشت بارور (محصول قابل ارائه به بازار) زیتون سفره‌ای این کشور معادل با ۱۵۱ هزار و ۷۵۰ هکتار می‌باشد که ۱۲۳ هزار و ۸۷۰ هکتار آن، مربوط به کشت دیمی و ۲۷ هزار و ۸۸۰ هکتار دیگر مربوط به کشت آبی می‌باشد. بخش خودمختار اندلس با ۸۱ هزار و ۲۶۶ هکتار کل سطح زیر کشت و ۷۹ هزار و ۷۸۴ هکتار سطح زیر کشت بارور، اولین بخش خودمختار اسپانیا از لحاظ وسعت سطح زیر کشت زیتون سفره‌ای می‌باشد. پس از اندلس، اکسترمادورا با ۷۰ هزار و ۶۴۴ هکتار کل سطح زیر کشت و ۶۹ هزار و ۳۳۵ هکتار سطح زیر کشت بارور و موریسیا با ۸۱۴ هکتار کل سطح زیر کشت و ۷۸۲ هکتار سطح زیر کشت بارور، در مکان‌های بعدی قرار دارند.

سطح زیر کشت (هکتار)						بخش خودمختار
سطح زیر کشت بارور			کل سطح زیر کشت			
میزان کل	کشت آبی	کشت دیم	میزان کل	کشت آبی	کشت دیم	
۷۹,۷۸۴	۱۹,۳۵۳	۶۰,۴۳۱	۸۱,۲۶۶	۱۹,۶۷۴	۶۱,۵۹۲	اندلس
۶۹,۳۳۵	۷,۴۳۵	۶۱,۹۰۰	۷۰,۶۴۴	۷,۹۵۸	۶۲,۶۸۶	اکسترمادورا
۷۸۲	۴۶۲	۳۲۰	۸۱۴	۴۸۴	۳۳۰	مورسیا
۵۴۹	-	۵۴۹	۵۵۱	-	۵۵۱	کاستیا و لئون
۴۱۱	۱۷۸	۲۳۳	۴۴۹	۱۹۱	۲۵۸	والنسیا
۴۰۵	۱۷۵	۲۳۰	۴۰۵	۱۷۵	۲۳۰	کاتالونیا
۱۸۵	۱۸۵	-	۱۸۵	۱۸۵	-	کاستیا لا مانچا
۱۱۱	-	۱۱۱	۱۱۱	-	۱۱۱	مادرید
۱۰۸	۷۲	۳۶	۱۱۰	۷۴	۳۶	جزایر قناری
۸۰	۲۰	۶۰	۱۰۸	۳۵	۷۳	جزایر بالئاری
۱۵۱,۷۵۰	۲۷,۸۸۰	۱۲۳,۸۷۰	۱۵۴,۶۴۳	۲۸,۷۷۶	۱۲۵,۸۶۷	میزان کل

منبع: وزارت کشاورزی، شیلات و مواد غذایی اسپانیا

عملکرد و تولید:

از لحاظ عملکرد کشت دیم، بخش خودمختار اندلس بهترین عملکرد را دارد. این بخش خودمختار اسپانیا، به ازای هر هکتار سطح زیر کشت دیم، ۱ هزار و ۹۶۳ کیلوگرم زیتون سفره‌ای تولید می‌نماید. پس از اندلس، مورسیا با ۱ هزار و ۳۳۷ کیلوگرم به ازای هر هکتار و جزایر قناری با ۱ هزار و ۳ کیلوگرم به ازای هر هکتار در رتبه‌های بعدی قرار دارند. بخش خودمختار مورسیا نیز بالاترین عملکرد کشت آبی این محصول را دارد. مورسیا به ازای هر هکتار سطح زیر کشت آبی، ۵ هزار و ۷۳۸ کیلوگرم زیتون سفره‌ای تولید می‌نماید. اندلس با ۴ هزار و ۷۰۳ کیلوگرم به ازای هر هکتار و جزایر قناری با ۲ هزار و ۲۴۸ کیلوگرم به ازای هر هکتار، در مکان‌های بعدی پس از مورسیا قرار می‌گیرند.

از نظر میزان تولید، اندلس با ۲۰۹ هزار و ۶۸۱ تن، بیشترین میزان تولید زیتون سفره‌ای اسپانیا را دارد. پس از این بخش خودمختار، اکسترمادورا (با ۴۷ هزار و ۹۳۰ تن) و مورسیا (با ۳ هزار و ۷۹ تن)، در جایگاه‌های بعدی قرار دارند.

بخش خودمختار	عملکرد (کیلوگرم بر هکتار)		
	میزان تولید (تن)	کشت آبی	کشت دیم
اندلس	۲۰۹,۶۸۱	۴,۷۰۳	۱,۹۶۳
اکسترمادورا	۴۷,۹۳۰	۱,۴۳۸	۶۰۲
مورسیا	۳,۰۷۹	۵,۷۳۸	۱,۳۳۷
والنسیا	۴۷۸	۱,۶۰۶	۸۲۳
کاستیا لا مانچا	۳۴۸	۱,۸۷۸	-
کاستیا و لئون	۳۰۴	-	۵۵۳
جزایر قناری	۲۴۱	۲,۲۴۸	۱,۰۰۳
کاتالونیا	۱۵۱	۵۱۹	۲۶۰
جزایر البائری	۳۴	۵۰۰	۲۰۰
مادرید	۳۰	-	۲۷۰
میزان کل	۲۶۲,۲۷۶	۳,۷۷۶	۱,۲۶۷

منبع: وزارت کشاورزی، شیلات و مواد غذایی اسپانیا

طبقه‌بندی زیتون‌های سفره‌ای بر اساس استاندارد کیفیت

زیتون‌های سفره‌ای سبز: این نوع زیتون‌ها در نقطه میانی رسیدن (کامل نرسیده) جمع‌آوری می‌شوند. این زیتون‌ها با رنگ زرد و سبز، سفتی و مقاومت بین انگشتان متمایز می‌شوند. قبل از عرضه به بازار، این نوع زیتون‌ها تحت یک فرآیند صنعتی قلیایی قرار می‌گیرند تا بخشی از طعم تلخ آن از بین برود و سپس در آب نمک قرار می‌گیرند.

زیتون‌های سفره‌ای سیاه: این نوع زیتون‌ها هنگام جمع‌آوری می‌بایست کاملاً رسیده باشند. برخلاف زیتون‌های سبز، این زیتون‌ها را می‌توان مستقیماً و به طور طبیعی مصرف کرد.

زیتون‌های سفره‌ای چند رنگ: این نوع زیتون‌ها با تنوع رنگی شناخته می‌شوند. این رنگ‌ها می‌توانند صورتی، قهوه‌ای یا بنفش ملایم باشند. زیتون‌های چند رنگ معمولاً قبل از رسیدن کامل جمع‌آوری می‌شوند و جهت مصرف می‌بایست فرآوری شوند.

زیتون‌های سیاه شده به وسیله فرآیند اکسیداسیون: برخلاف زیتون‌های سبز، سیاه و چند رنگ، این زیتون‌ها به طور مصنوعی و از طریق فرآیند اکسیداسیون رنگ‌آمیزی و بالغ می‌شوند. این نوع زیتون‌ها هنگامی که هنوز کال هستند، جمع‌آوری می‌شوند.

مهمترین گونه‌ها:

گونه‌های مهم زیتون تولیدی در اسپانیا، شامل ۴۶ درصد از نوع اوخی بلانکا (Hojiblanca)، ۳۶ درصد مانزانیا (Manzanilla)، ۷ درصد گوردال سوییا (Gordal Sevilla)، ۴ درصد مانزانیا کاسرنیا (Manzanilla Casereña) و ۳ درصد نیز کاراسکنیا (Carasqueña) می‌باشد.

مصرف	گونه
روغن کشی	اوخی بلانکا
زیتون سفره‌ای	مانزانیا
زیتون سفره‌ای	گوردال سوییا
زیتون سفره‌ای	مانزانیا کاسرنیا
روغن کشی	کاراسکنیا

تجارت خارجی

صادرات زیتون سفره‌ای:

بیش از ۶۵ درصد از زیتون سفره‌ای تولید شده در اسپانیا به بیش از ۱۶۰ کشور جهان صادر می‌شود. با وجود تعرفه گمرکی ۲۵ درصدی اعمال شده بر زیتون‌های سیاه سفره‌ای اسپانیا توسط ایالات متحده آمریکا در سال ۲۰۱۸، این کشور همچنان مقصد اصلی صادرات این محصول اسپانیا می‌باشد.

در سال ۲۰۲۲، واردات زیتون سفره‌ای ایالات متحده آمریکا از اسپانیا معادل با ۴۴ هزار و ۳۱۰ تن بود. پس از این کشور آمریکای شمالی، ایتالیا (با ۱۹ هزار و ۳۹۲ تن)، پرتغال (با ۲۰ هزار و ۱۳۴ تن)، فرانسه (با ۱۵ هزار و ۶۷۷ تن) و آلمان (با ۱۲ هزار و ۵۰۶ تن)، دیگر کشورهای اصلی مقصد صادرات روغن زیتون سفره‌ای اسپانیا بودند.

مقاصد اصلی صادرات زیتون سفره‌ای اسپانیا در سال ۲۰۲۲	
کشور	وزن (تن)
ایالات متحده آمریکا	۴۴۳۱۰
ایتالیا	۱۹۳۹۲
پرتغال	۲۰۱۳۴
فرانسه	۱۵۶۷۷
آلمان	۱۲۵۰۶
روسیه	۱۲۰۴۰
عربستان سعودی	۱۱۲۹۰
بریتانیا	۹۲۶۴
کانادا	۵۷۹۴
برزیل	۲۹۱۶
سایر کشورها	۵۵۲۹۴
میزان کل	۲۱۱۰۵۶
شماره تعرفه‌های گمرکی: ۰۷۰۹۹۲۱۰، ۰۷۱۰۸۰۱۰، ۰۷۱۱۲۰۱۰، ۰۷۱۱۲۰۱۰ و ۲۰۰۱۹۰۶۵ و ۲۰۰۵۷۰۰۰	

منبع: وزارت کشاورزی، شیلات و مواد غذایی اسپانیا

واردات زیتون سفره‌ای:

واردات زیتون سفره‌ای اسپانیا در سال ۲۰۲۲ معادل با ۳۴ هزار و ۵۹۳ تن بود. کشورهای اصلی مبداء واردات این محصول عبارت بودند از: پرتغال (با ۲۵ هزار و ۹۴۵ تن)، مصر (با ۳ هزار و ۹۶۲ تن)، مراکش (با ۳ هزار و ۳۱۳ تن) و یونان (با ۴۵۳ تن).

مبادی اصلی واردات زیتون سفره‌ای اسپانیا در سال ۲۰۲۲	
کشور	وزن (تن)
پرتغال	۲۵۹۴۵
مصر	۳۹۶۲
مراکش	۳۳۱۳
یونان	۴۵۳
سایر کشورها	۹۲۰
میزان کل	۳۴۵۹۳
شماره تعرفه‌های گمرکی: ۰۷۰۹۹۲۱۰، ۰۷۱۰۸۰۱۰، ۰۷۱۱۲۰۱۰، ۰۷۱۱۲۰۱۰ و ۲۰۰۵۷۰۰۰	

منبع: وزارت کشاورزی، شیلات و مواد غذایی اسپانیا

لازم به ذکر است تراز تجاری اسپانیا در بخش زیتون سفره‌ای، به دلیل تولید و صادرات بالای

این محصول، همواره مثبت می‌باشد.